

V Mariboru, 30. 3. 2020

Zakaj je tudi v ekološkem kmetovanju potrebna spomladanska oskrba žit?

Prvi spomladanski ukrep ozimnih žit je običajno prvo dognojevanje z dušikom, ki ga odvisno od vremenskih razmer opravimo konec februarja ali v začetku marca. Z dognojevanjem začnemo, ko se konča obdobje mirovanja in se začne spomladanska rast. Za žita velja, da je temperaturni prag za začetek spomladanske rasti pri temperaturah nad 4°C.

Kot veste, je rastlinam dostopna količina dušika v tleh odvisna od številnih dejavnikov. Velik vpliv imajo žetveni ostanki, gnojenje z organskimi gnojili in s tem povezana mineralizacija. Organska snov ali humus je pomembna zaloga dušika v tleh. V talni organski snovi je običajno vezanega več kot 90 % dušika. Torej, več kot je v tleh humusa, večja je zaloga dušika v tleh. Vendar ves ta dušik rastlinam ni dostopen, ker je v rastlinam nedostopni obliki. Potrebna je mineralizacija, **kar lahko pospešimo z ukrepom česanja.**

V ekološkem kmetovanju je zelo pomemben ukrep česanje posevkov. Vendar, pa moramo biti zelo pozorni, da se česanja lotimo pravi čas. Če so tla premokra ali presuha lahko ima česanje posevka negativne posledice. Torej če so tla zaskorjena, bomo s česanjem pulili tudi naš posevek. Zelo pomembno je, da so tla primerno vlažna, **na ta način s česanjem tla prerahljamo, prezračimo in izpulimo morebitne vznikle plevelle.**

Slika 1: Česalo

Česanje njivskih površin z žiti, običajno opravljamo 3x v sezoni. Pomembno je, da so pleveli še v zgodnjih razvojnih fazah, saj tako dosežemo najvišjo učinkovitost. Plevelle odstranjujemo, dokler so še konkurenčni žitom. Kasneje, ko se rastline razrastejo in zmanjšajo življenjski prostor plevelom, zatiranje običajno ni več potrebno.

Česala in brane se uporabljata tudi za vdelavo tekočih organskih gnojil. S česanjem prekinemo kapilarni dvig vode, tako v suhih obdobjih v tleh zadržimo več vode. Pri uporabi česal moramo povečati setveno normo, še posebej v kolikor ta ukrep izvajamo večkrat v rastni dobi, saj se del rastlin s

česanjem bodisi poškoduje ali celo odstrani.

Prvo česanje žit opravimo po vzniku, še posebej na lahkih, vendar dovolj vlažnih tleh. Rastline žit morajo imeti razvite vsaj 2 do 3 liste in so že dobro ukoreninjene. Vse naslednje prehode opravimo po potrebi, odvisno od razvoja plevelov in žit. Česanje je možno, dokler rastline ne dosežejo višine 20 cm, vendar z manjšo hitrostjo. Priporoča se, da vsak naslednji prehod s česalom opravimo v nasprotni smeri ali pravokotno na prejšnji prehod.

Ekološko gnojenje žit:

Žita dognojemo z razredčeno gnojevko, kompostom ali dovoljenimi organska gnojila, ki vsebujejo dušik. Za potrebe prvega dognojevanje priporočamo dognojevanje z gnojevko, v odmerku 10 - 15 m³/ha, v razredčitvi z vodo v razmerju 1:1. Uporaba razredčene gnojnice je zelo dobrodošel način oskrbe ozimim z dušikom, saj dušik dodajamo tudi preko listov in ga zato rastline hitro sprejmejo in uporabijo za nadaljnjo rast. Upoštevati pa moramo, da je dušik v organskih gnojilih v amonijski obliki in da postane dostopen preko korenin šele ko se temperature dvignejo na več kot 10 stopinj. Pomemben ukrep po dognojevanju je česanje. S česanjem prezračimo tla, hkrati gnojevko nekoliko vdelaemo v tla in uničimo enoletne plevela (tudi smolenec), ki se že pojavljajo.

Slika 2: Pšenica 28. 3. 2020

Dognojevanje bo odločilno vplivalo na kvaliteto razraščanja in oblikovanje številnejših stranskih poganjkov, kar prispeva k povečanju števila potencialnih klasov. Vsem pridelovalcem tako priporočamo, da so pozorni na to opravilo. Priporočamo da, v skladu s stanjem žitnih posevkov le te dognojite takoj, ko bodo talne in vremenske razmere to dopuščale.

Rada bi vas opozorila, da pri uporabi gnojil, ki ne izvirajo iz vašega kmetijskega gospodarstva, potrebujete za dognojevanje oz. gnojenje analizo zemlje in ustrezen gnojilni načrt. Na podlagi le teh, **vodite evidence in zapisujete uporabljena gnojila**. Za dognojevanje žit z dušikom se običajno uporabljajo **hitri rastlinski testi**.

Kako vam pripravimo gnojilni načrt:

Običajno se v gnojilnem načrtu prednostno priporočajo doma pridelana živinska gnojila. Kadar jih nimamo ali jih je premalo, upoštevamo možnost nakupa s sosednjih ekoloških kmetij ali kmetij, ki nimajo statusa industrijskega živinorejskega obrata. Kadar organskih gnojil nimamo, v gnojilni načrt vključuje tudi druga gnojila, dovoljena na podlagi Uredbe (ES) št 834/2007, navedena v prilogi 1 Uredbe Komisije (ES) št. 889/2008.

Pripravila:

Martina Gomzi, mag. kmet.

Terenska kmetijska svetovalka I,

Svetovalka za dopolnilne dejavnosti in kmečko družino